

HANGİ ANONİM ŞİRKETLER PAY SENEDİ BASTIRMAK ZORUNDADIR?¹

*WHICH INCORPORATED COMPANIES
HAVE TO ISSUE SHARES?*

Soner ALTAŞ(*)

ÖZET

6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirketler tarafından çıkarılacak olan hisse senetleri kapsamlı bir şekilde düzenlendiği halde, anonim şirketlere hisse senedi bastırma zorunluluğu getirilmemişti. Oysa anonim şirketlerce hisse senedi bastırılması, özellikle sahibine şirketteki paylarının devrinde çok ciddi vergi avantajları sağlamaktadır. Dolayısıyla, eski Kanun uygulamasında genelde anılan avantajlardan faydalanmak için hisse senedi bastırılması yoluna gidilmekte idi. 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu'nda ise "hisse senedi" yerine "pay senedi" tabiri kullanılmış ve anonim şirketlerin pay senedi çıkarmaları ETK'dan tamamen farklı bir şekilde düzenlenmiştir. Bu çalışmada, yeni Türk Ticaret Kanunu'na göre anonim şirketlerce pay senedi çıkarması yükümlülüğü üzerinde durulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nama yazılı pay senedi, hamiline yazılı pay senedi, anonim şirket, azınlık, pay defteri

ABSTRACT

Whilst shares that were to be issued by incorporated companies had comprehensively been regulated by the old Turkish Commercial Law no. 6762, incorporated companies were not obliged to issue shares. Issuing shares, nonetheless, provides quite important tax advantages to shareholders particularly in transfer of their shares. Therefore, this way of issuing shares would be generally preferred by the companies in the implementation of the old Law in order to benefit from the said advantages. Under

(*) Bilim, Sanayi, Teknoloji Bakanlığı Müfettişi

¹ Bu çalışmada belirtilen görüşler yazarına ait olup, çalıştığı Kurumunu bağlamaz.

the new Turkish Commercial Law no. 6102, which came into force on 1 July 2012, on the other hand, uses the term “pay senedi” instead of “hisse senedi” and the issue of shares by incorporated companies is regulated in an utterly different way in comparison with the former Law. This study, basically, focuses on the obligation of issuing shares by the incorporated companies as per the new Commercial Law.

Key Words: Registered share, bearer share, incorporated company, minority, share register

1- GİRİŞ

Bilindiği üzere, 6762 sayılı eski Ticaret Kanunu (ETK)'nda hisse senetleri terimi kullanılmakta idi. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu² (TTK)³'nda ise hisse senetleri yerine pay senetleri terimi kullanılmıştır. ETK'da hisse senetleri için öngörülen düzenlemelerin bir kısmı TTK'ya aynen alınmıştır. Örneğin: TTK'ya göre de pay senetleri, hamiline veya nama yazılı olacak, bedelleri tamamen ödenmemiş olan paylar için hamiline yazılı pay senetleri çıkarılamayacaktır. Buna karşılık, TTK özellikle pay senetlerinin bastırılması noktasında ETK'dan ayrılmaktadır. Zira, ETK'da hisse senetleri detaylı bir şekilde düzenlendiği halde, anonim şirketlere hisse senedi bastırma zorunluluğu getirilmemişti. Hal böyle olunca da, genelde pay devirlerine ilişkin vergisel avantajlardan faydalanmak amacıyla hisse senedi bastırılan birkaç şirket dışında, anonim şirketlerce pay senedi bastırılması sıkça rastlanılan bir uygulama değil idi.

Oysa, 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) bazı hal-lerde anonim şirketlere pay senedi bastırma zorunluluğu getirmektedir. İşte bu çalışmada, hangi anonim şirketlerin pay senedi bastırma zorunda olduğu pay senetlerinin türü bazında ele alınarak izah edilecektir. Ancak, konu sadece halka açık olmayan (kapalı) anonim şirketler yönünden ele alınacak, halka açık anonim ortaklıkların pay senetleri hakkında SPK tebliğleri uygulandığından⁴ ve özellik arz ettiğiinden kapsam dışında tutulacaktır.

2- PAY SENEDİ BASTIRMAKLA YÜKÜMLÜ OLAN ANONİM ŞİRKETLER

TTK'da anonim şirketlere hamiline yazılı pay senetlerini mutlak surette, nama yazılı pay senetlerini ise koşullu olarak çıkarma zorunluluğu getirilmiştir. Bu şirketler aşağıda iki ayrı başlık halinde ele alınmıştır.

2.1- Pay Senetleri Hamiline Yazılı Olan Anonim Şirketler

Şirket sermayesine karşılık gelen payların hamiline yazılı olduğu anonim şirketlerde, yönetim kurulu, pay bedelinin tamamının ödenmesi tarihinden itibaren **üç ay içinde** pay senetlerini bastırıp pay sahiplerine dağıtmak zorundadır (TTK, m.486/f.2). YTTK'nın 486. maddesinin ikinci fıkrasında “Yönetim kurulunun hamiline yazılı pay senetlerinin bastırılmasına ilişkin kararı tescil ve ilân edilir, ayrıca

2 14 Şubat 2011 tarih ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

3 Çalışmamızda, 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu için Eski Ticaret Kanunu manasında ETK, 13 Ocak 2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu için de mer'i Türk Ticaret Kanunu manasında TTK kısaltmaları kullanılmıştır.

4 Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324, S.Sayısı:96

şirketin internet sitesine konulur.” denilmiştir. Anılan hükümden, yönetim kurulunun bu konuda bir karar alması gerektiği sonucu çıkmaktadır. Bu itibarla, hamiline yazılı hisse senetlerinin bastırılması konusunda öncelikle yönetim kurulunca bir karar alınmalı ve bu karar ticaret siciline tescil ettirilip ilan olunmalı, şirket internet sitesi yükümlülüğüne tabi ise ayrıca şirketin internet sitesinde yayınlanmalıdır.

2.2- Pay Senetleri Nama Yazılı Olan Anonim Şirketler

Pay senetleri nama yazılı olan anonim şirketlerde pay senedi çıkarma zorunluluğu bir koşula bağlanmıştır. Bu koşul, nama yazılı pay senetlerin bastırılması için azlığın talepte bulunmasıdır. Çünkü, TTK'nın 486. maddesinin üçüncü fıkrasında; “Azlık istemde bulunursa nama yazılı pay senedi bastırılıp tüm nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılır.” denilmektedir. Bu itibarla, halka açık olmayan (kapalı) anonim şirketlerde azlığın⁵ talebi üzerine, nama yazılı pay senetleri bastırılacak ve bütün nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılacaktır. Azlığın böyle bir talepte bulunmaması durumunda ise, pay senedi bastırma zorunluluğu doğmayacaktır. Burada dikkat edilecek bir diğer husus, azlığın talebi halinde, sadece azlık için değil bütün nama yazılı pay sahipleri için “pay senedi”nin bastırılacak olmasıdır.

Bu düzenleme ile kapalı anonim şirketlerde, özellikle aile şirketlerinde pay senedinin bastırılması ve dağıtılmaması yoluyla baskı yapılması, pay sahiplerinin bu sıfatlarını ispattan yoksun bırakılmaları, devir olanaklarının sınırlandırılması gibi hukuka aykırı yöntemlerin önüne geçilmiştir. Nama yazılı pay senetlerinin basılmaması ve pay sahiplerine dağıtılmaması, pay defteri bulunmayan, düzensiz olan ve güncel durumu yansıtmayan şirketlerde daha büyük sakıncalar doğurmaktadır. Hükme aykırılık hâlinde pay sahiplerinin mahkemeye başvurabilecekleri şüphesizdir⁶.

2.3- Pay Senetleri Nama ve Hamiline Yazılı Olan Anonim Şirketler

Bazı anonim şirketlerde, şirket sermayesinin bir kısmı nama diğer kısmı da hamiline yazılı paylardan ibaret olabilir. Böyle bir durumda, yine yukarıda belirtilen kurallar uygulanır. Bir başka deyişle, hamiline yazılı payların bedelinin tamamı ödendikten sonra, yönetim kurulu hamiline yazılı pay senetlerinin bastırılmasına ilişkin bir karar alır, bu kararı tescil ve ilân ettirir, şirket internet sitesi yükümlülüğüne tabi ise ayrıca şirketin internet sitesine koyar ve pay bedellerinin tamamının ödenmesi tarihinden **üç ay içinde** pay senetlerini bastırıp pay sahiplerine dağıtır (**TTK, m.486/f.2**).

Nama yazılı pay senetlerin bastırılması için ise azlığın talebi aranır. Yani, azlığın talepte bulunması üzerine, nama yazılı pay senetleri bastırılır ve bütün nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılır.

Peki, kapalı anonim şirketlerde azlık belirlenirken oran nasıl uygulanacaktır? Şirket sermayesinin mi yoksa nama yazılı payların toplamının en az onda biri mi dikkate alınacaktır? Örneğimizi daha da somutlaştırmak adına, esas sermayesi 50.000 TL olan bir anonim şirkette, şirket sermayesinin yarısının hamiline diğer yarısının da nama yazılı paylardan ibaret olduğunu varsayarsak, 5.000 TL tutarındaki paylarını sahiplerini mi yoksa 2.500 TL tutarındaki payların sahiplerini mi azlık olarak kabul edeceğiz? Hamiline yazılı pay sahipleri için talepte bulunma koşulu aranmadığından ve pay senetleri edinme

⁵ TTK'nın 411'inci maddesinin birinci fıkrasına göre; kapalı anonim şirketlerde şirket sermayesinin en az **onda birini** oluşturan pay sahipleri, “azlık” olarak nitelendirilmektedir.

⁶ Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324, S.Sayı:96

hakları ödeme yapmaları ile otomatik olarak doğacağından, hamiline yazılı pay sahiplerinin böyle bir talepte bulunmalarını beklemek hayatın olağan akışına uygun düşmeyecektir. Diğer yandan, nama yazılı pay sahiplerinin bu yönüyle hamiline yazılı pay sahiplerine muhtaç olmaları da genel kabul görmeyecektir. Bu durumda, 25.000 TL tutarındaki nama yazılı paya sahip olanlardan en az 5.000 TL tutarındaki payların sahipleri talepte bulunması beklenecektir. Zira, TTK'nın 411'inci maddesinin birinci fıkrasına göre; kapalı anonim şirketlerde şirket sermayesinin en az onda birini oluşturan pay sahipleri, "azlık" olarak kabul edilmektedir. Bu da nama yazılı pay sahiplerinin %20'sine, yani onda ikisine denk gelmektedir. TTK'nın m.486/f.3 hükmünde bu husus öngörülmediğinden, TTK hükümleri açısından bu soruya kesin bir cevap vermek güçtür. Ancak, kanımızca, böyle bir durumda, şirketin toplam sermayesinin değil de nama yazılı payların itibari değerleri toplamının onda biri esas alınmalıdır. TTK'nın m.486/f.3 hükmünün "nama yazılı pay senetlerinin basılmaması ve pay sahiplerine dağıtılmaması"nın doğurduğu sakıncaları gidermek gerekçesiyle getirildiği dikkate alındığında, amaca en uygun çözümün bu olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, konunun öğreti ve içtihatlarla açıklığa kavuşturulacağı kanısındayız.

3- PAY SENEDİNDE YER ALMASI GEREKEN BİLGİLER

Pay senedi çıkaracak şirketlere yol göstermesi bakımından, senetlerde yer alması gereken bilgilere de kısaca değinelim. TTK'nın 487. maddesine göre, pay senetlerinde –hem hamiline hem de nama yazılı pay senetlerinde-;

- Şirketin ticaret unvanının,
  - Şirketin sermaye tutarının,
  - Şirketin kuruluş tarihinin,
  - Şirketin kuruluş tarihindeki sermaye tutarının,
  - Çıkarılan pay senedinin tertibinin,
  - Çıkarılan pay senedinin tertibinin tescili tarihinin,
  - Senedin türünün ve itibarı değerinin,
  - Senedin kaç payı içerdiğinin
- belirtmesi gerekir (TTK, m.487/f.1).

Nama yazılı pay senetlerinde, yukarıda belirtilen bilgilere ilave olarak;

- Senet sahibinin adı ve soyadına veya ticaret unvanına,
- Senet sahibinin yerleşim yerine,
- Pay senedi bedelinin ödenmiş olan miktarına da yer verilir (TTK, m.487/f.2).

Yukarıda yazılı bilgileri içerir senetlerin geçerlilik kazanabilmesi için, ayrıca şirket adına imza etmeye yetkili olanlardan en az ikisi tarafından imza edilmesi gerekir (TTK, m.487/f.1). Nama yazılı pay senetleri ayrıca şirketin pay defterine kaydolur (TTK, m.487/f.2).

4- ÖZET ve SONUÇ

Şirket sermayesine karşılık gelen payların hamiline yazılı olduğu anonim şirketlerde, hamiline yazılı payların bedelinin tamamı ödendikten sonra, yönetim kurulu hamiline yazılı pay senetlerinin basılmasına ilişkin bir karar alır, bu kararı tescil ve ilân ettirir, şirket internet sitesi yükümlülüğüne tabi

ise ayrıca şirketin internet sitesine koyar ve pay bedellerinin tamamının ödenmesi tarihinden itibaren üç ay içinde pay senetlerini bastırıp pay sahiplerine dağıtır. Pay senetleri nama yazılı olan anonim şirketlerde ise azlık talepte bulunur ise, nama yazılı pay senetleri bastırılır ve bütün nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılır.

Bazı anonim şirketlerde, şirket sermayesinin bir kısmı nama diğer kısmı da hamiline yazılı paylardan ibaret olabilir. Böyle bir durumda, yukarıda belirtilen kurallar pay senedi türüne göre ayrı ayrı uygulanır. Ancak, hem hamiline hem de nama yazılı pay bulunan şirketlerde, nama yazılı payların bastırılmasını talep eden azlığın belirlenmesi tartışmalıdır. Kanımızca, bu durumda olan şirketlerde, azlık belirlenirken şirketin toplam sermayesinin değil nama yazılı payların itibari değerleri toplamının onda biri esas alınmalıdır. Bununla birlikte, konunun öğretisi ve içtihatlarla açıklığa kavuşacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- T.C. Yasalar (09.07.1956) 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (9353 sayılı)
- T.C. Yasalar (14.02.2011) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (27846 sayılı)
- Komisyon Raporu : Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324, TBMM Tutanak Dergisi, Dönem:23, Yasama Yılı:2, S.Sayısı:96, Nr.112